

VAN Advent
TOT
Driekoningen

Met Kerstmis kom je thuis
Bidden bij de mooiste kerststallen

Adveniat

Van Advent tot Driekoningen
©2024 Adveniat
Jongbloed Media, Leeuwarden

Redactie: Leo Fijen
Grafische vormgeving: Jeanine van Poppel
Coverbeeld: Jedi Noordergraaf

www.adveniat.nl
www.jongbloedmedia.nl

Alle rechten voorbehouden

ISBN 9789493279902
NUR 709

Leo Fijen | Woord vooraf

‘IN DEZE TIJD VAN DE HERFST, met de winter in aantocht, wordt de wereld stiller. Alles om ons heen wordt kleurloos en bleek. De naderende kou doet ons steeds meer rillen. Je maakt als vanzelf minder lawaai en drukte. En je bent liever thuis dan buiten. Laten we luisteren, God is reeds begonnen zijn advent in de wereld en in ons te vieren.’ Het zijn de woorden van de jezuïet Karl Rahner, 60 jaar geleden neergeschreven. En ze zijn actueler dan ooit. De behoefte aan stilte en verinnerlijking is van alle tijden. En het verlangen om thuis te komen bij jezelf, je naaste en bij God is alleen maar sterker geworden. Daarom stel ik ieder jaar voor Advent en Kerstmis een gebedenboek samen, met steeds meer vreugde. Want die stilte wil je delen, dat thuiskomen ook. Met bijna allemaal nieuwe teksten, iedere zondag met een vast stramien: de liturgische toerusting van bisschop Jan Hendriks, de meditatie van abdis Katharina Michiels, de mooie gebeden van markante en minder opvallende christenen, de persoonlijke verhalen van ouderen en jongeren vaak aan het slot. De inhoudsopgave zet alles op een rijtje vanaf pagina 18. Maar eerst zijn er teksten en gebeden om open te gaan voor de stilte zodat je kunt thuiskomen bij jezelf, je naaste en God. Dan kan Christus geboren worden.

LEO FIJEN

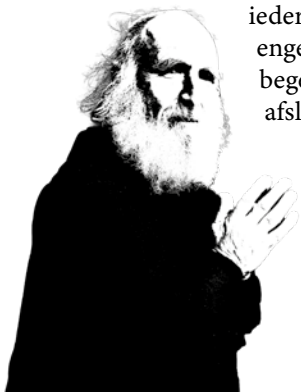
samensteller van dit gebedenboek

29 september 2024, feest van de aartsengelen

Anselm Grün | Engelen als hoeders van ons leven, op weg naar Kerstmis

JEZUS ZELF SPREEKT IN HET Evangelie van Mattheüs (18.10) over engelen die ieder mens begeleiden, maar vooral de kleinen, de onaanzienlijken, de kinderen: 'Want ik zeg jullie: hun engelen in de hemel aanschouwen onophoudelijk het gelaat van mijn hemelse Vader'. Kerkvaders uit de eerste eeuwen ontwikkelden de leer van de beschermengelen op basis van deze woorden van Jezus. Ze zijn ervan overtuigd dat ieder mens bij zijn of haar geboorte een engel als metgezel krijgt die hem of haar begeleidt op al zijn wegen. Bij verkeerde afslagen en moeilijke omwegen, op donkere en lichte paden. We gaan niet zomaar in ons eentje de weg van ons leven. Een engel begeleidt ons.

De engel die ons vergezelt en tegelijk het gezicht van God ziet, opent de hemel boven ons. Die engel brengt hemelse glans in ons leven.

Een alleenstaande moeder vertelde me ooit dat haar vijfjarige dochter haar aan die engel herinnert als ze terugkomt van de dagelijkse boodschappen: 'Doe de deur niet zo snel dicht. Mijn engel moet ook nog binnenkomen'. Voor ons lijkt dat misschien kinderachtig. Maar het was duidelijk belangrijk voor het meisje om erop te kunnen vertrouwen dat ze niet alleen met haar moeder hoeft te leven en niet in haar eentje met haar stemmingen hoeft om te gaan. Want de engel is aan haar zijde. Als haar moeder niet tegen haar buien kan en als ze zichzelf soms niet kan uitstaan, dan is het goed om te weten: de engel is nooit ver weg en staat me bij. Die engel is er juist voor mij als mensen, zoals ook ik, moeite hebben met mezelf en me niet kunnen uitstaan.

Zo geven engelen een gouden glans aan onze ziel en geven ons het vertrouwen dat dat dit goud van onze ziel niet kapot kan gaan als we oud worden en moeilijke dagen hebben. En als wij in de herfst van ons leven een gouden glans krijgen, net als de late uitlopers van de herfst, dan stralen wij dat goud ook af op alle mensen om ons heen. Zo kunnen engelen hoeders van ons leven en onze ziel zijn, op weg naar Kerstmis. Zo kom je steeds weer thuis.

ANSELM GRÜN OSB

Monnik bij de benedictijnen van Münsterschwarzach

Een engel

*Een engel zwijgt en wacht.
De tijd rust
op zijn schouders.
Het woord dat moest gebracht
van godswege
heeft hij gesproken.
In tekens, onverwacht.
De wijdte daarvan komt
eerst vele stiltes later.
Was het misschien het plots bewegen
in de zomerheggen
dat zijn komst verried?
Toen alles licht was
en het leven zich
met gratie open vouwde.
Of is het bij het waden
door een vaargeul van verdriet,
terwijl je eenzaam zoekend
naar een wijkplaats
in de schemer toch aanwezigheid vermoedt?
Ik weet het niet.
Maar wanneer ik het evenbeeld
– een engel van een mens – ontmoet,
voel ik die vinger op mijn mond.
Omwille van een heilig spreken
tussen ons.
En niets zal het verbreken.*

KRIS GELAUDE

Verre licht

*Eeuwige God,
om wie we roepen
wanneer gemis
ons hart benauwt
en zekerheden wankelen.
Wees gij voor ons
het verre licht
dat ondanks alles
aan de einder
weer gaat dagen.
Wek die verborgen kracht
in ons
om met vertrouwen
en met zachte moed
te durven verder gaan.
Ook in de nacht
van angst en twijfel,
naar een morgen
die zal aanbreken.
Gij die toch zelf Uw naam
in onze ziel geschreven hebt:
'Ik zal er zijn.'*

KRIS GELAUDE

De oude kerstengel

*In de tweede wereldoorlog ben je door mijn oma gekocht.
Je boodschap van vrede had toen een speciale klank.
Kaarsen voor de vrede werden bij jou gebrand.
Daarom is je gelaat getekend.
Na de oorlog ben je door een kleine engel opgevolgd.
Je kwam in een doos op zolder.
Toen ik je ontdekte kreeg je ieder jaar
een plekje op mijn kamer.
Dat is altijd zo gebleven.
Nu hang je in de keuken.
Iedere morgen in de Advent kijk je me aan.
We kunnen pas op weg gaan naar de stal
als jij weer op je plek hangt.
Lijk je daarom ook niet een beetje op ons?
Ook wij zijn in ons hart geraakt
door de boodschap van de engel
en ook wij dragen de wonden van het leven mee.
Hopelijk komen we straks samen:
de kerstengel en ons leven.
Want met het licht van het kerstkind in het donker
kan het pas echt Kerstmis worden.*

PAUL VERBEEK

*Pastoor Bergen op Zoom
en vicaris bisdom Breda*

Engelen om ons heen

*Ouder worden is meer dan eens omringd worden door zorg.
Zorg om de mensen uit de kringen om je heen.
Mensen die kampen met levensbedreigende ziekte.
Mensen die meer en meer beperkt moeten leven.
Zorg om mensen met wie je veel goede dagen kende.
Mensen die onzeker leven met onduidelijke klachten.
Mensen die meer in het verleden dan in het heden dwalen.
Zorg om mensen met wie je veel gedeeld hebt.
Mensen die hun woonruimte niet mogen verlaten.
Mensen die 48 uur zorg dragen voor hun naaste.
Zorg om mensen die ver weg zijn en dichtbij.
Mensen die nu alleen in de tijd verder leven.
Mensen die een gemis niet minder maar juist meer voelen.
Ouder worden is meer dan eens omringd worden door zorg.
Zorg om anderen terwijl er in je eigen leven genoeg is
om dankbaar voor te zijn.
Tijd en energie om ook om te zien naar anderen.
Tijd en zin om gericht te zijn op wat kostbaar en goed is.
Ouder worden is meer dan eens kracht vragen om engelen.
Engelen van bescheiden hulpvaardigheid.
Engelen die luisterruimte hebben en maken voor anderen.
Engelen van houvast in tijden van mist en storm.*

MARINUS VAN DEN BERG

Geestelijk verzorger voor altijd, overal en nergens

Anselm Grün | Engelen van de hoop

HOOP IS IETS ANDERS DAN verwachting. Een verwachting is gericht op iets concreets. Ze kan teleurgesteld worden. Hoop is open gaan voor de mogelijkheden die God aan ons biedt. Een verwachting legt vast, de hoop laat open. We zien de realiteit zoals die is. Maar wel open opdat God zelf iets in ons en in de wereld bewerkt zodat ons leven beter wordt. In de geboorte van Christus betreedt God zelf onze geschiedenis. Zo mogen wij hopen dat Hij onze geschiedenis zal veranderen. Ook wanneer we vaak niets van verandering zien, mogen we juist blijven hopen op datgene wat we niet zien, zoals Paulus zegt. In het kind in de kribbe wordt onze hoop zichtbaar dat de liefde van dat kind al het harde in onze samenleving verzacht en dat zijn glimlach al het donkere in ons licht laat worden.

In de herfst vieren we het feest van de drie engelen: Michaël, Gabriël en Rafaël. Zij zijn allen engelen van de hoop. Michaël steunt onze hoop op bescherming, Rafaël staat voor de hoop op genezing van onze wonden. Gabriël wekt de hoop op het nieuwe leven dat God in ons wil scheppen. Gabriël kondigt aan Maria de geboorte van een zoon aan die 'tot in eeuwigheid koning zal zijn over het volk van Jakob'(Lc 1,33). Hij verkondigt ook aan ons dat Christus in ons geboren wordt en alles in ons nieuw maakt. Wij zijn niet vastgeketend aan het verleden, maar geschapen voor de toekomst, voor de hoop en het nieuwe leven.

ANSELM GRÜN OSB

*Monnik bij de benedictijnen
van Münsterschwarzach*

Juliëtte van Deursen-Vreeburg | Huisrituelen rond de kerststal

ELK KATHOLIEK GEZIN HAD VROEGER een kerststal in huis. En vaak waren er tradities en rituelen aan verbonden. Zo was het bijvoorbeeld gebruikelijk dat na de nachtmis één van de kinderen het kindje Jezus in de kerststal mocht leggen. Dat was een eervolle taak. De drie wijzen stonden wat verder van de stal af en kwamen pas op Driekoningen (6 januari) bij de stal aan met hun geschenken voor het pasgeboren kindje in de kribbe.

In onze tijd is de kerststal nog steeds populair en zeker niet alleen in katholieke gezinnen. Soms is een kerststal al generaties in de familie en zijn er herinneringen die worden doorverteld en rituelen die worden doorgegeven aan kinderen en kleinkinderen. Niet iedereen heeft echter de beschikking over deze familietradities. Dan is het mooi en betekenisvol om zélf de kerststal te omringen met eigen huisrituelen. Een paar voorbeelden:

Kies een rustig moment dat iedereen thuis is. Zet met elkaar, met de kinderen, samen de kerststal neer. Zet die op een plek in huis waar deze goed zichtbaar is. Maak er een klein feestje van, met kerstliedjes. En vertel iets over de beelden in de stal: wie zijn ze en wat zeggen ze ons? Wie krijgen een centrale plek in de stal en waarom zijn ze dan zo belangrijk?

Met jonge kinderen is het een mooi gebruik om de kerststal stap voor stap klaar te maken voor het feest van Kerstmis. Eerst de stal met de kribbe en de dieren, een paar dagen later Jozef en Maria, steeds dichterbij, dan het kindje Jezus, daarna de herders en de schapen en tot slot de drie koningen en de kameel. Steeds op een vast moment op de dag, bijvoorbeeld na het avondeten, is er dan weer aandacht voor de stal en voor het kerstverhaal.

Zet een voor de leeftijd van de kinderen geschikt prentenboek over het kerstverhaal naast de stal. Lees daar af en toe uit voor. Heel geschikt is het prentenboek dat de franciscanen in ons land verspreiden, *De geboorte van de kerststal* (Adveniat, 2023). Steek op eerste kerstdag een kaars aan bij het stalletje en lees juist dan ook het verhaal over de geboorte van kindje Jezus. En geniet van de illustraties die we voor een deel ook in dit gebedenboek laten zien.

Het is aan te raden om bij het introduceren van een huisritueel te kiezen voor een betekenisvolle avond: als niemand weg hoeft en iedereen de tijd heeft. Als je dit ieder jaar herhaalt, dan kunnen deze eenvoudige rituelen uitgroeien tot familietradities met een krachtige en onvergetelijke betekenis. Maak het niet te ingewikkeld, deze rituelen winnen aan betekenis door hun eenvoud en de herhaling. Veel zegen daarbij.

JULIËTTE VAN DEURSEN-VREEBURG

Universitair docent, Tilburg School of Catholic Theology

Leo Fijen | Inleiding

Met Kerstmis kom je thuis

MET KERSTMIS KOM JE THUIS. Dat is de ondertitel van dit nieuwe gebedenboek. En deze titel is niet gekozen uit nostalgische overwegingen, integendeel. We raken met deze woorden aan het wezen van Kerstmis. We viëren immers dat Christus vandaag in ons leven en in de stal van ons hart wordt geboren. En telkens wanneer dat gebeurt in het hier en nu, gaan we open voor het Licht van de wereld en worden we in Christus verbonden met allen die ons dierbaar zijn, ook hen die niet meer onder ons zijn. De geboorte van het Kerstkind reikt verder dan de horizon die we kunnen zien. Kerstmis verbindt generaties, families, grootouders, kinderen en kleinkinderen. Gelovig of niet, kerkelijk of juist zoekend daarbuiten, de kerststal is er voor iedereen. Ik mocht dat zelf ervaren toen ik vorig jaar in de Advent heel wat lezingen heb gegeven over het ontstaan van de

kerststal en de betekenis van de hoofdrolspelers in het kerstverhaal. Toen gebeurde er iets wat ik niet verwacht had. Vaak oudere mensen begonnen over kindje Jezus of de herders die nog van hun ouders of grootouders waren geweest. En de kerststal was een erfstuk van vader en moeder: van generatie op generatie doorgegeven.

Met Kerstmis kom je dus thuis, bij Christus en bij Jozef en Maria, maar ook bij ouders en grootouders. Ik hoef alleen maar te kijken naar de papieren kerststal van mijn vrouw die ooit toebehoorde aan de familie van haar moeder. En toen haar moeder te oud was om alles tevoorschijn te halen, stond er in haar aanleunwoning op het tv-meubel nog altijd die papieren kerststal, met waxinelichtjes als schijnsel op het kerstkind. Deze unieke stal staat sinds de dood van mijn schoonmoeder op een prominente plek in ons huis. Als die kerststal er staat, is mijn schoonmoeder er ook, haar vader en moeder evenzo.

Daarom staan er in deze bundel veel persoonlijke verhalen over de betekenis van de kerststal, vroeger en nu. Want als het Kerstkind geboren wordt, komt alles samen. Verleden en heden, gisteren en vandaag, overal en nergens. Kerstmis raakt in die zin aan de tijd buiten de tijd, de eeuwigheid. Er gaan deuren open die vaak gesloten lijken. Ook en vooral naar de toekomst. Daar zorgen de engelen voor. Naar Maria en Jozef toe, maar ook in ons leven.

Lees de stukken van Anselm Grün, speciaal geschreven voor dit gebedenboek. Deze bekende Duitse monnik

